

sua pueritia, secundum illud Daniel. 13: Suscitavit Dominus spiritum pueri junioris, cujus nomen Daniel; ergo multo magis Christus in sua pueritia debuit baptizari et docere.

4. Præterea, baptismus Joannis ordinatur ad baptismum Christi, sicut ad finem. Sed finis est prior in intentione, et posterior in executione; ergo vel Christus debuit primus a Joanne baptizari, vel ultimus.

Sed contra est quod dicitur Luc. 3: Factum est, cum baptizaretur omnis populus, et Jesu baptizato et orantē; et infra: Et ipse Jesus erat incipiens quasi annorum 30.

Respondeo dicendum, quod Christus convenienter fuit in trigesimo anno baptizatus. Primo quidem, quia Christus baptizatur quasi tunc incipiens docere et prædicare. Ad quod requiritur perfecta ætas, qualis est triginta annorum. Unde legitur Genes. 41, quod 30 annorum erat Joseph, quando accepit regimen Ægypti. Similiter etiam 2 Reg. legitur de David, quod 30 annorum erat cum regnare cepisset. Ezechiel etiam in 30 anno cepit prophetizare, ut habetur Ezech. 1. Secundo, quia sicut Chrysost. dicit super Matth. 1 futurum erat ut post baptismum Christi lex cessare inciperet. Et ideo hac ætate Christus ad baptismum venit, quæ potest omnia peccata suscipere, ut, lege servata, nullus dicat quod ideo eam solvit, quia implere non potuit. Tertio, quia per hoc quod Christus in ætate perfecta baptizatur, datur intelligi quod baptismus parit viros perfectos, secundum illud Ephes. 4: Donec occurramus omnes in unitatem fidei, et agnitionis Filii Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi. Unde et ipsa proprietas numeri ad hoc pertinere videtur; consurgit enim trigenerarius numerus ex ductu ternarii in denarium. Per ternarium autem intelligitur fides Trinitatis; per denarium autem impletio mandatorum legis, et in his duobus perfectio ritæ Christianæ consistit.

Ad primum ergo dicendum, quod, sicut Gregor. Nazian. dicit², Christus non est baptizatus, quasi indigeret purgatione, nec quod aliquid illi immineret periculum differendo baptismum, sed cuius alii non in parvum redundat periculum, si exeat ex hac vita non indutus veste incorruptionis, scilicet, gratia. Et licet bonum sit post baptismum baptismi munditiam custodire, potius tamen est (ut ipse dicit³) in-

¹ Hom. 40, non remote a princ.

² In orat. in Epiphan. Lumina, post med.

³ Eodem loco.

terdum paulisper maculari, quam gratia omnino carere.

Ad secundum dicendum, quod utilitas, quæ a Christo provenit hominibus, præcipue est per fidem et humilitatem, ad quorum utrumque valet, quod Christus in pueritia vel adolescentia non cepit docere, sed in perfecta ætate; ad fidem quidem, quia per hoc apparet in eo vera natura humanitatis, quod per temporum incrementa corporaliter profecit: et ne hujusmodi profectus putaretur esse phantasticus, noluit sapientiam suam vel virtutem manifestare ante perfectam corporis ætatem; ad humilitatem vero, ne ante perfectam ætatem aliquis præsumptuose prælationis gradum et docendi officium assumat.

Ad tertium dicendum, quod Christus proponatur hominibus in exemplum omnium, et ideo oportuit in eo ostendi id quod competit omnibus secundum legem communem, ut, scilicet, in ætate perfecta doceret. Sed sicut Greg. Nazianz. dicit¹, non est lex communis quod raro contingit, sicut nec una hirundo ver facit. Aliquibus enim ex quadam speciali dispensatione secundum divinæ sapientiæ ordinem et rationem, concessum est præter legem communem, ut ante perfectam ætatem officium vel præsidendi, vel docendi haberent; sicut Salomon, Daniel et Jeremias.

Ad quartum dicendum, quod Christus nec primus, nec ultimus debuit a Joanne baptizari; quia, ut Chrysost. dicit super Matth. 2, Christus ad hoc baptizabatur, ut confirmaret prædicationem et baptismum Joannis, et ut testimonium acciperet a Joanne. Non autem creditum fuisset testimonio Joannis, nisi postquam fuerunt multi baptizati ab ipso. Et ideo non debuit primus a Joanne baptizari. Similiter etiam nec ultimus, quia (sicut ipse ibidem subdit), sicut lux solis non expectat occasum luciferi, sed eo procedente egreditur, et suo lumine obscurat illius candorem, sic et Christus non expectavit ut cursum suum Joannes imple-ret, sed adhuc eo docente et baptizante apparuit.

¹ Loco cit. ad arg. 4.

² Hom. 4, in opere Imper., circa pr. illius, tom. 2.

ARTICULUS IV.

Utrum Christus debuerit in Jordane baptizari¹.

1. Ad quartum sic proceditur. Videtur quod Christus non debuerit baptizari in Jordane. Veritas enim debet respondere figuræ. Sed figura baptismi præcessit in transitu maris Rubri, ubi Ægyptii sunt submersi, sicut peccata delentur in baptismo. Ergo videtur quod Christus magis debuerit baptizari in mari Rubro, quam in flumine Jordanis.

2. Præterea, Jordanis interpretatur descensus. Sed per baptismum aliquis ascendit magis, quam descendat; unde etiam Matth. 3 dicitur, quod baptizatus Jesus confestim ascendit de aqua. Ergo videtur inconveniens fuisse quod Christus in Jordane baptizaretur.

3. Præterea, transeuntibus filiis Israel, aquæ Jordanis conversæ sunt retrorsum, ut legitur Josu. 4, et sicut etiam in Psal. 113 dicitur. Sed illi, qui baptizantur, non retrorsum, sed in anteriora progrediuntur. Non ergo fuit conveniens quod Christus in Jordane baptizaretur.

Sed contra est quod dicitur Marc. 1, quod baptizatus est Jesus a Joanne in Jordane.

Respondeo dicendum, quod fluvius Jordanis fuit, per quem filii Israel in terram promissionis intraverunt. Hoc autem habet baptismus Christi speciale præ omnibus baptismatibus, quod introducit in regnum Dei, quod per terram promissionis significatur. Unde dicitur Joann. 3: Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei. Ad quod etiam pertinet, quod Elias divisit aquas Jordanis, quando erat in curru igneo rapiendus in cælum, ut dicitur 4 Reg. 2, quia, scilicet, transeuntibus per aquam baptismi, per ignem Spiritus Sancti patet aditus in cælum. Et ideo conveniens fuit ut Christus in Jordane baptizaretur.

Ad primum ergo dicendum, quod transitus maris Rubri præfiguravit baptismum, quantum ad hoc quod baptismus delet peccata; sed transitus Jordanis, quantum ad hoc quod aperit januam regni cælestis, quæ est principalior effectus baptismi, et per solum Christum impletur. Et ideo convenientius fuit quod Christus in Jordane quam in mari baptizaretur.

Ad secundum dicendum, quod in baptismo est

¹ Matth. 3, cor.

ascensus per profectum gratiæ, qui requirit descensum humilitatis, secundum illud Jacob. 4: Humilitus autem dat gratiam. Et ad talem descensum referendum est nomen Jordanis.

Ad tertium dicendum, quod, sicut August. dicit in serm. de Epiphan., sicut antea aquæ Jordanis retrorsum conversæ fuerant, ita modo Christo baptizato retrorsum peccata conversa sunt. Vel etiam per hoc significatur, quod contra descensum aquarum, benedictionum fluvius sursum ferebatur.

DISPUTATIO XXVI.

In duas sectiones distributa.

DE TEMPORE ET ÆTATE IN QUA CHRISTUS BAPTIZATUS EST.

De Christi baptismo, quoad substantiam et causas ejus nihil addendum occurrit iis quæ in superioribus dicta sunt, quoniam ex Evangelio constat baptizatum fuisse Christum baptismum Joannis, de quo quid fuerit jam dictum est; causæ vero seu rationes ob quas Christus baptizatus est, satis sunt in commentario articuli secundi explicatæ. Superest igitur ut de circumstantiis illius baptismi, ac de iis quæ in ipso acciderunt, disseramus. Tractat autem D. Thomas in his duobus articulis de circumstantiis temporis et loci baptismi Christi; et quidem de circumstantia loci nihil dicendum occurrit. Tum quia non videtur esse res magni momenti; tum etiam quia rationes omnes, quas Divus Thomas affert, allegoricæ sunt ac morales. Litteralis enim fortasse ratio ob quam Christus in Jordane baptizatus fuit, solum est, quia ille erat aptus et accommodatus locus, ut ad illum major hominum multitudo conflueret, ut coram eis Christus a Patre et a Joanne manifestaretur. De circumstantia vero temporis accurate disputandum est, quoniam hic jaciendum est fundamentum ad ea quæ de tempore prædicationis et mortis Christi, tractanda postea sunt.

SECTIO I.

Quo die ac mense baptizatus sit Christus

1. Prima sententia est Epiphani, hæres. 51, non longe a fine, asserentis Christum baptizatum esse sexto idus Novembris. Quæ sententia nullo testimonio ab ipso probatur, nec

video quo niti fundamento possit. Quid vero de ea sentiendum sit, dicam postea.

2. Secunda ergo sententia est, illum fuisse baptizatum sexto die Januarii. Hanc tenent Onuphrius, in Fastis, l. 2; Canus, l. 11 de Locis, c. 5, ad 6; et Cæsar Baronius, in apparatu suorum Annal., ubi dicit Romanam Ecclesiam semper ab Epiphani sententia abhorruisse, et antiquos Patres ac ipsammet Ecclesiam hanc sententiam profiteri. Quod quam constanter ab ipso dictum sit, ex dicendis constabit. Nititur ergo hæc opinio in quadam Ecclesiastica traditione, quæ docet Epiphaniam, seu apparitionem Domini factam Magis, sexto die Januarii accidisse (ut supra de illo mysterio agentes indicavimus). Sed eadem Ecclesiastica traditio docet, eodem mense, mensisque die Christum fuisse baptizatum. Quod patet primo ex officio Epiphaniæ, ubi sæpe hoc Ecclesia repetit. Unde in 1 responsorio inquit: *Hodie in Jordane baptizato Domino, aperti sunt cæli*; et in quadam antiphona: *Hodie cælesti sponso juncta est Ecclesia, quoniam in Jordane lavit Christus ejus crimina*; et rursus in alia: *Tribus miraculis ornatum diem sanctum colimus, hodie in Jordane a Joanne Christus baptizari voluit*. Ac denique in hymno: *Lavacra puri gurgitis cælestis agnus attigit, peccata, quæ non detulit, nos abluendo sustulit*. Secundo, videtur hæc antiquorum Patrum sententia. Augustinus, ser. 37 de Temp., sic inquit: *Quoniam nonnulli hodie Dominum a Magis æstiment adoratum, alii aquam in vino mutasse, quidam vero baptizatum illum a Joanne confirmant, in omnibus tamen Filius Dei creditur, in omnibus est vera festivitas*; et eodem sensu dixerat, ser. 29: *In hac die, sive quod stella ortus sui nuntium præbuit, sive quod aquam in vinum convertit, sive quod in Jordanis undis aquas ad reparationem humani generis suo baptismo consecravit, in quolibet horum salutis nostræ mysteria continentur*. Et eodem fere modo loquitur Ambr., ser. 18, 21 et 22. Sed (si recte prædicta verba ponderentur) hi duo Patres non multum favent huic sententiæ. Nam fatentur quidem alterum ex iis mysteriis hoc die factum esse, incertum tamen relinquunt, omnia ne, an unum tantum, et quod illorum fuerit. Et quamvis Ambrosius in postremo loco addat hæc verba: *Licet a diversis alterutrum factum esse credatur, ego vero utrumque factum esse confirmo*, tamen mystice hoc esse intelligendum statim declarat, dicens unum mysterium in alio contineri. Neque aliter vi-

detur sentire S. Maximus, cui potissimum solet hæc sententia tribui; in sermone enim Epiph. sic loquitur: *In hac, dilectissimi, celebritate, sicut relatu paternæ traditionis instrumur, multiplici nobis est festivitate lætandum. Ferunt enim hodie Christum Dominum vel stella duce a gentibus adoratum, vel invitatum ad nuptias, aquas in vino vertisse, vel suscepto a Joanne baptismo consecrasse fluenta Jordanis*. Ubi sub disjunctione loquens, indicat quidem aliquod ex iis mysteriis illo die contigisse, non tamen omnia. Et ad eundem modum loquitur Origenes, hom. 8 in diversos; et Casian., coll. 10, c. 2, ubi refert Ægyptios solitos esse una die celebrare Epiphaniarum festum, et natalis ac baptismi Domini, *quoniam sacerdotes illius provincie (inquit) vel dominici baptismi, vel secundum carnem nativitate eundem diem esse definiunt*. Ubi etiam sub disjunctione loquitur, et occasionem præbet eodem fere modo interpretandi Latinæ Ecclesiæ consuetudinem, dum nimirum eodem die celebrat illa tria mysteria. Quia certum existimat aliquod ex illis eo die esse factum, et incertum est quod illorum sit. Quocirca, cum in ea festivitate dicitur: *Hodie baptizatus est, vel, Magis apparuit*, juxta hanc sententiam non intendit affirmare, revera omnia hæc facta esse illo die, sed omnia illo die representari, atque in memoriam revocari; sicut quando Christi Domini resurrectionem aut mortem colit, etiam dicit eo die Christum esse mortuum, aut ex mortuis surrexisse, cum tamen secundum veram anni computationem, sæpe non sit idem dies in quo hæc mysteria sunt gesta. Et in aliquibus annis festivitatibus hoc accidit, quodcumque Ecclesia ad recolendum aliquod mysterium, vel memoriam alicujus Sancti faciendam, propter speciales causas eligit diem aliquem, præter eum in quo revera res ipsæ contigerunt; et nihilominus ita Ecclesia loquitur, ac si illo die facta essent.

3. Propter hæc est tertia opinio, quæ negat quidem baptismum Christi accidisse sexto die Januarii, non tamen affirmat quo die contigerit, sed incertum relinquit. Ita opinatur Jansenius, c. 14 Concor., ubi negat intercessisse annum inter baptismum et nuptias; et tamen, c. 18, affirmat nuptiarum miraculum sexto die Januarii factum esse. Eodem modo opinatus est Benedictus Pererius, lib. 11 in Daniele, p. 4. Nam q. 6 affirmat Christum sexto Januarii convertisse aquam in vinum; et tamen quæst. 7 verisimilius credit

non annum integrum, sed paucos menses fluxisse a die baptismi usque ad nuptiarum diem. Præterea Franciscus Toletus, super Joan., c. 2, annot. 15, credit esse probabilius, magisque traditioni Ecclesiæ consentaneum, tria illa mysteria non accidisse uno eodemque die; non tamen docet quod ex his mysteriis sexto Januarii die contigerit. Rursus Cæsar Baronius, in Annalibus, anno 31, negat etiam supradicta tria mysteria facta esse eodem die. Fundamentum est, quia Patres supra relati non copulative, sed subdisjunctive loquuntur; sentiunt ergo non omnia, sed solum aliquod ex iis mysteriis illo die factum esse. Accedit, quod si baptismus et nuptiæ eodem die acciderunt, necesse est inter illa annum integrum fuisse transactum; quia certissimum est non fuisse facta eodem numero die. Nam, ut constat ex Evangelio Matt. 3 et 4, Joann. 1 et 2, postquam Christus baptizatus est, jejunavit quadraginta diebus, deinde vero discipulos vocavit, priusquam nuptiarum miraculum patraret; ergo, ut eodem die factum sit, necesse est ut integer annus revolveretur; hoc autem creditu difficile est. Primo, quia D. Petrus, Act. 1, dicit Christum cœpisse docere et congregare discipulos a baptismo Joannis; ergo non est verisimile integrum annum transegisse, nullo signo seu miraculo facto. Secundo, quia in baptismo Christus declaratus est a Patre doctor et magister hominum; ergo statim cœpit eo fungi munere; non ergo per annum distulit. Tertio, est urgens locus apud August., 154 de Temp., ubi affirmat baptismum Christi et miraculum nuptiarum die Dominico accidisse, quod esset impossibile, si post annum eodem die mensis utrumque esset factum. Addi præterea possent hoc loco difficultates quæ ex opposita sententia sequuntur, circa ætatem Christi et tempus mortis ejus. Sed de his postea opportunius.

4. *Baptismus Christi quando contigerit.* — Inter has sententias difficile est ferre judicium, quoniam pendent ex historia valde incerta; existimo tamen (ut consequenter et cum aliquo fundamento loquamur) alterutrum e duobus esse dicendum, scilicet, vel omnia illa tria mysteria eodem die esse facta, vel de nullo illorum definite constare an illo die fuerit factum, necne. Unde miror Jansenium, Pererium, et Baronium, quomodo, cum illud primum negent, potuerint de aliquo illorum determinate tam constanter affirmare illo die factum esse, ut dicant esse vetustissimam tra-

ditionem, usum et observationem Ecclesiæ, communemque Doctorum sententiam, cum nullum sit majus fundamentum ad hoc asserendum de uno quam de alio, neque ipsi ullum afferant, sed unusquisque id eligat quod aliis opinionibus unicuique propriis videtur magis consentaneum. Unde fit ut inter se etiam non conveniant, dum alius de baptismo, alius de nuptiarum miraculo, id affirmet. Quocirca, ne cogamur omnia in dubium vocare, sentiendum existimo baptismum Christi, et alia etiam duo mysteria sexto die Januarii facta esse. Primo, quia id negare de festo Epiphaniæ videtur sane communi fidelium consensui relictari, et iis testimoniis quæ de tempore adventus Magorum supra retulimus; non est autem major ratio certitudinis (ut dixi) de hoc mysterio, quam de reliquis. Secundo, quia revera Ecclesia in officio Epiphaniæ multum huic sententiæ favet. Quod vero quidam dicunt, elegisse Ecclesiam illam opinionem ut probabilem, ad suam instituendam festivitatem, nos omnino juvat. Non enim contendimus nostram sententiam esse certam; sed ut probabiliorem esse eligendam, quandoquidem Ecclesia illam elegit. Tertio, licet fateamur Augustinum et Ambrosium, locis citatis, non affirmare omnia illa eodem die esse facta, sed solum referre quosdam ita de uno mysterio sensisse, quosdam vero de alio, non tamen referunt quemquam negasse aliquod ex iis mysteriis eo die esse transactum. Unde sine causa illis imponitur quod insinuent, non omnia, sed unum tantum illo die accidisse; sed solum præ se ferunt dubitationem aliquam vel incertitudinem. Ita tamen ut in eam sententiam magis propendeant, et juxta illam simpliciter loquantur, ut videre licet in eodem Augustino, ser. 36 de Temp.; et Ambrosio, d. ser. 18 et 20. S. vero Maximus, licet utatur conjunctione disjuncte vel, videtur tamen eam pro copulante posuisse, quod Latinis frequens est. Et colligi potest ex verbis quæ subjungit: *Et quam recte nobis tria hæc mysteria uno acta die prædicantur, qui ineffabile Trinitatis arcanum uno Dei sub nomine confitemur*. Et eodem sensu videntur locuti Paulinus, in natali 9 S. Felicis, et Isidorus, lib. 1 de Officiis Eccles., cap. de Epiph., qui simili modo loquendi utuntur. Quod evidens est, præsertim apud Isidorum, qui sic inquit: *Siquidem eodem die idem Jesus etiam Jordanis lavacro tingitur, divisoque celo Spiritus Sancti descendentis testimonio Dei Filius esse declaratur*,

zujus diei nomen ex eo, quod apparuit gentibus, Epiphania nuncupatur: dixerat autem eodem die Magis apparuisse. Deinde non est contemnenda auctoritas Bernardi, qui ser. 1 de Epiph. expresse id affirmat, dicens: *Nec sola hæc apparitio, sed altera quædam (sicut a Patribus nostris accepimus) hodie celebratur, quæ, etsi longo post tempore, facta creditur hoc ipso die.* Unde ser. 2 sic exorditur: *Tres apparitiones Domini legimus, uno quidem die, sed non uno tempore factas.* Idem repetit ser. 3. Et Petrus Chrys., ser. 57, ubi post multa, in fine ita concludit: *Christus diverso tempore, uno eodemque die Magorum munere, aquæ mutatione, atque Patris voce Deus trino testimonio noscitur, fitque de trina ostensione Christi Epiphania una, et sacrata solemnitas.* Et similiter ser. 160, postquam multis verbis idem docuerat, concludit: *Tribus autem modis hodie Christi deitas est probata, Magorum munere, Patris testimonio, aquæ mutatione in vinum, quia tribus stare omne verbum Scripturæ firmavit auctoritas.* Ad hæc Hieron., Ezech. 1, exponens illa verba: *In quinta mensis, dicit mensem illum fuisse Januariam, et in illa die significatum esse baptismum (in quo aperti sunt Christo coeli), et Epiphaniarum diem hucusque venerabilem.* Quibus verbis indicat Christum apparuisse, et baptismum esse quinta die Januarii. Sed fortasse propter propinquitatem dierum, non existimavit hoc ad figuram, seu metaphoram referre. Insinuat ergo Hieronymus hanc sententiam, et satis aperte significat baptismum, adventumque Magorum in eundem incidisse diem. Huc accedit Albinus, lib. de Eccles. officiis, c. de Baptismo Domini, qui memoriæ prodidit jejunium Christi absolutum esse 15 Kalen. Mart., quem diem constat esse quadragesimum a die sexto Januarii. Deinde vero subdit post anni revolutionem inchoasse miracula, aquas in vinum convertendo. Tandem disertis verbis docet, illa tria mysteria eodem die esse facta. Denique in hanc sententiam propendet Leo Papa, ep. 4, ubi dum reprehendit eos qui in die Epiphaniæ solemniter catechumenos baptizabant, cum juxta Ecclesiæ Romanæ ritum in die Paschatis et Pentecostes baptizandi sint, subdit in hunc modum: *Si quis autem Epiphaniæ festivitatem, quæ in suo ordine debito honore veneranda est, ob hoc existimat privilegium habere baptismatis, quia hoc quidam putant, quod in ea die Dominus ad baptismum sancti Joannis accesserit, sciat illius baptismi aliam gratiam,*

aliam fuisse rationem, neque ad eandem pertinuisse virtutem, quæ ex Spiritu Sancto renascuntur, qui ex Deo nati sunt. Ubi quamvis eam sententiam non referat ut certam, eam tamen probabiliorē esse sentiens, non rejicit, ut aliorum rationem excludat; sed illam potius ut veram amplecti videtur, et aliam causam ecclesiasticæ consuetudinis præbet.

5. *Responsio ad argumenta in oppositum.*— Neque contra hanc sententiam urgent conjecturæ, quibus tertia opinio fulciebatur; quin potius, prima et secunda possunt hanc sententiam comprobare. Nam verisimilius est inter baptismum et nuptias annum intercessisse, ut Cajetan. etiam sensit, q. 43, art. 3, et patet. Quia Christus post baptismum recessit in eremum, et jejunavit quadraginta diebus; post jejunium vero statim rediit Nazareth, ibique aliquo tempore commoratus est (si Epiphanioloco commemorato credimus, ex Evang. enim probari id non potest). Quia etsi Luc., c. 4, statim post historiam jejunii et tentationis subdat: *Et regressus est Jesus in virtutis spiritus in Galilæam, et fama eivit per universam regionem de illo, et ipse docebat in synagogis eorum, et magnificabatur ab omnibus, et venit Nazareth, ubi erat nutritus,* tamen hoc (quod Lucas narrat) non accidit statim post jejunium et tentationem; sed postquam jam Christus aliquo tempore prædicaverat, et multa ediderat miracula, ut ex ipsis verbis Evangelistæ, et ex Mat. 13, et Marc. 6, colligitur. Unde August., l. 2 de Consensu Evang., c. 17, hunc reditum Christi in Galilæam (quem Lucas memorat) post conjectum in vincula Joannem accidisse testatur. Nihilominus tamen verisimile est etiam post jejunium rediisse Nazareth, et nonnunquam inter suos fuisse versatum, interdum vero venisse ubi baptizabat Joannes, ut illi esset occasio sæpius de ipso reddendi testimonium. Quod valde conveniens ac necessarium fuit, ut Christi fama et prædicatio, ac testimonium Joannis de ipso, per omnium aures vulgaretur et ora. Et aliquo modo indicatur c. 1 Joan., ubi narratur Christum semel et iterum venisse ad Joannem, qui statim viso Christo illum demonstrabat, dicens: *Ecce Agnus Dei;* et tamen ex contextu historiæ Evangelicæ, et ex iis quæ supra diximus, constat illa omnia accidisse post baptismum, et consequenter post jejunium et tentationem, quæ immediate baptismum successerunt. Deinde, postquam satis fuerat Christus Joannis prædicatione manifestatus, antequam miraculum in nuptiis edidisset,

cœpit prædicare, et discipulos vocare ac congregare, ut constat ex Joann. 2, ubi legimus Christum habuisse discipulos, qui nuptiis et miraculo præsentibus affuerunt; et c. 1, Andream et alterum discipulum Joannis adhæsisse Christo, eumque interrogasse: *Magister, ubi habitas?* Qua interrogatione satis indicantur (ut ibi Cajetanus notat) jam tunc habitum fuisse Christum publicum magistrum et doctorem. Quod certe nomen breviori tempore quam uno anno, sibi comparare non poterat; igitur nihil mirum est (imo id congruit quidem) quod annus integer inter baptismum, et nuptias intercesserit. In quo non desit Christus doctoris munere fungi, quamvis non statim cœperit patrare miracula. Quia (ut Chrysost. ait, hom. 22 in Joann.) *prius debuerunt congregari discipuli, qui devoti attenderent miraculis quæ fieri incipiebant, usque in fide, quam conceperant, confirmarentur.*

6. Ad tertiam vero conjecturam, negatur utrumque mysterium baptismi et conversionis aquæ in vinum die Dominico accidisse. Nec est ulla ratio probabilis qua id persuadeatur. Illud autem Augustini testimonium non omnino cogit ut huic rei fidem faciamus, præsertim cum inter illos sermones falso nonnulli sint Augustino adscripti, ex quibus ille existimari unus potest. Quia neque Augustini stylum redolet, neque aliquid habet Augustino dignum. Unde in quibusdam decretis, quæ sextæ Synodo tribuuntur, in octavo, ubi narrantur mira opera quæ Deus die Dominico patravit, inter alia ponitur baptismus Christi, non tamen nuptiarum miraculum.

SECTIO II.

Quo ætatis suæ anno Christus Dominus fuerit baptizatus.

1. *Circa annum 15 Tiberii imperantis baptizatus Christus.*— *Differre baptismum suum Christus cur non debuit.*— Duo sunt hac in re certa. Primum est, Christum fuisse baptizatum circa annum decimum quintum imperii Tiberii Cæsaris. Hoc ex Evangelio aliquo modo colligi potest. Nam Lucæ 3 asseritur anno decimo quinto Tiberii, factum esse verbum Domini super Joannem, ut ad prædicandum et baptizandum exiret. Ex quo necessario sequitur ante illum decimum quintum annum Christum non fuisse baptizatum, ut per se constat. Additur vero ibidem, cum baptizaretur omnis populus, Jesum etiam baptizatum fuisse; non tamen expresse eodem an-

no baptizatus dicitur. Non vero id est probare difficile. Primo, quia (ut hic notavit D. Thom., art. 3, ad 4, ex Chrysostomo, hom. 4 Imperfecti) Christus neque primus, neque ultimus fuit a Joanne baptizatus. Quia, ut convenienter posset Joannes testimonium de Christo reddere, oportuit ut prius ad baptismum populi multitudo conflueret. Neque etiam usque in finem differre baptismum suum decebat Christum, quia oportuit ut, adhuc Joanne docente ac baptizante, manifestaretur et inciperet docere ac baptizare Christus, ut nulla inter eos videretur esse contentio, discipulosque suos ad Christum mittere, et reliquos omnes in fide ejus confirmare Joannes posset, ut latius docuit D. Thom., quæst. præc., art. 5. Et utramque partem insinuavit Lucas illo verbo: *Cum baptizaretur omnis populus, Jesu baptizato,* etc. Nam in hoc verbo continetur, una cum aliis accessisse Christum ad baptismum, atque adeo venisse ante ipsum alios, alios post ipsum. Baptismus autem Joannis non duravit nisi per annum, et paulo amplius, quod ex historia Evangelica, et ex iis quæ supra diximus de ætate in qua obiit Joannes, manifeste datur intelligi; necesse est ergo Christum fuisse baptizatum eodem anno quo Joannes baptizare primum cœpit, et ante impletum illum. Baptizatus ergo est ipso anno decimo quinto imperii Tiberii, vel certe non multo post illum impletum. Neque enim affirmare simpliciter possum evenisse id intra ipsum annum decimum quintum. Quia non mihi constat quo mense illius anni Joannes baptismum inchoavit; quamquam verisimile sit, ex quo Joannes baptizare cœpit, Christum non per plures menses distulisse baptismum. Tum quia oportebat in operibus pietatis et humilitatis promptum se et paratum ostendere, atque aliis exemplo esse. Tum etiam quia sciebat tempus prædicationis Joannis futurum esse per breve, et ideo expediens esse non differri manifestationem suam. Et confirmari potest, nam (ut colligitur ex 1 et 2 c. Joannis) quando Christus fecit miraculum in Cana Galilææ, nondum erat Joannes conjectus in vincula; ergo (si vera sunt quæ sectione præcedenti docuimus) baptizavit Joannes toto illo anno a Christi baptismate, usque ad nuptias; ergo cum ejus baptismus paulo amplius duraverit, necesse est dicamus Christum prope initium baptismatis Joannis, statim ac populi multitudo cœpit ad illum concurrere, fuisse baptizatum; ergo baptizatus fuit eodem decimo quinto imperii Tibe-